

Kerkápoly Károly.

Kerkápolyi Károly meghalt. Egy oszloppal kevesebb, mely államiságunk küzdelmeinek dicsőségét jelezte. Már-már a feledés környékezte s most a halál utat nyitott neki az emlékezés felé. Dologtevés volt egész élete, munkájának nagy részét nemzetének szánta. Nem a siker környékezte, támadásokban is sűrűn volt része.

De mindvégig tisztelték nagy eszét, azt a bonczoló, mindennek lényegét kifürkésző, mély elmét, mely a dolgoknak, a viszonyoknak lényegén át- meg átlátott. Fényes intuiciója néha hirtelen, ösztönszerűleg jutott olyan eredményekre, melyeket mások csak a hosszú kutatás, a rendszeres elmélkedés útján szereztek.

Most, hogy rövid szenvedés után végleg elköltözött az egész magyar közélet megilletődve bucsuztatja az elhunyt államférfiut. Ellenségei már régen belátták, hogy a szemére vetett hibák javarésze közéletünk ama nagy optimizmusának rovandó fel, mely az újonnan megalkotott magyar állam vágyai és tehetségei között nem látta meg se ezért nem tartotta be a helyes, a lehető arányt.

A konszolidált magyar állam szinte megértés nélkül tekint már azokra az időkre, mikor a magyar államiság eszméje igazán csak eszme volt. Olyan, melyet ellenségei csak fikciónak, barátai pedig csak ábrándnak tartottak. A megerősödött, életbíró magyar államnak alig jut érkezése, hogy visszaemlékezve, végignézzon azon az uton, melyet végtől-

végig járt, míg a mai helyére jutott, hiszen a jövőre kell irányítania egész látóerejét.

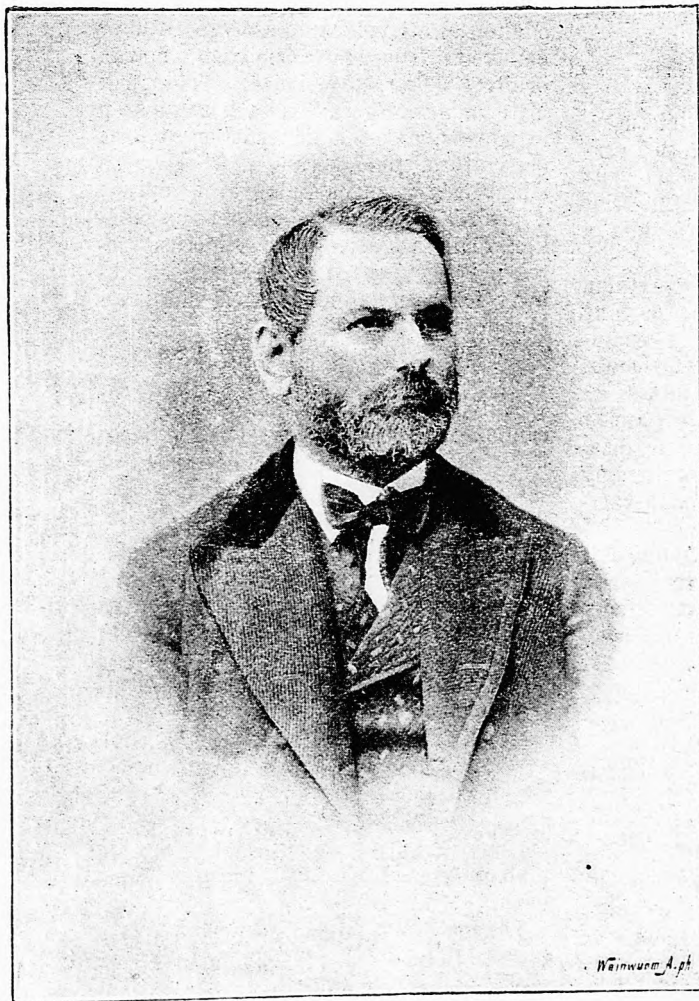
Hanem ilyenkor, mikor ennek a sürgős utnak egy nevezetes jelzőoszlopa kidül, mikor a halál száz emléket állít

zetes része marad mindvégig s a magyar faj életbírást hirdeti majd a késő jövőnek is.

Kerkápoly Károly 1824. május 15-én született Szent-Gálon, Veszprémmegyében. Gimnasiunai tanulmányait Pápán végezte, honnan Pozsonyba, majd Halléba került. Itt érte a hír, hogy hazájában kitört a forradalom. — Nyomban hazajött és honvédnek állt. A szabadságharc lezajlása után Pápára ment, hol tanári székkel kínálták meg. 1859-ben jelent meg „Világtörténelme“ s ekkor az akadémia tagjává választotta. 1859-ben adta közre a „Protestáns egyház alkotmánya“ című, nagy feltűnést keltett művét, a melyben a protestáns egyház ellen irányuló pátenssel szemben szállt síkra.

Philosophiai iratait 1863-ban kezdte rendezni s egymás után adta ki „Ismerettan“ és „Gondolattan“ című műveit. 1865-ben az enyingi kerület országgyűlési képviselővé választotta. Kerkápoly csakhamar a Deákpárt legkiválóbb támaszává küzdötte fel magát. A bizottsági tárgyalásokon, a képviselőház ülésein bámulták sokoldalúságát, nagy tudományát. Ragyogó szónoki képessége csakhamar ismertté tette nevét az egész országban. Az 1868-iki országgyűlés berekesztése után Kerkápolyt honvédelmi államtitkárrá nevezték ki. 1870-ben pénzügyminiszter lett és három évig állt

a pénzügyi kormányzat élén. 1874. óta a budapesti egyetemen a nemzetgazdaság és a politika tanára volt.

KERKÁPOLY KÁROLY. †

elébünk, meghatva gondolunk a mult küzdelmeire, a leküzdött nehézségeikre, a keserves, de dicső harcokra.

Kerkápoly Károly emlékezete a magyar államfejlődés történetének neve-

Gyereksírás.

— Elbeszélés. —

Írta: Margitka Gusztáv.

A nászbokréta mellett a halotti koszoru. Az oltártól is alig jött el — s már megvárta neki a selyem szemfödelet.

Az esküvőjén az orgona bugó hangja s aztán az iskolásgyerekek melancholikus temetőéneke, melylyel őt a karsu körisfák alá kísérték — ott rezeg lelkében még ma is, s az egész úgy tetszik neki, mint egy káprázatos, tünevényes álom.

A hamvadó gyertya már majdnem egészen leégett. Pislogó világa kísértetiesen tánczol a falon s haloványra festi Vékony Máténak az arcát, ki összekulcsot kézzel ott imádkozik a csipkefüggönyös ablak előtt. Halk, zokogó hangja ki hallatszik a csöndes éjszakába, a mint fölfohászodik:

— Minek adtál életet — mért teremtetél én édes Istenem? Örök irgalmad mélységes forrása a jónak. Eletet adsz a pornak s a féreg is örül, hogy megalkottad. Te nem akarhatod, hogy az én elárvult szívemnek semmi öröme se legyen többet. Egy szövétneket adtál a kezembe, mely világított az életuton, mely a remény utján bevezetett a csalódás örvényébe. S aztán sötét lett előttem minden. Vigasztalan sötét. Mint délibáb biztat csak messziről a hit, a remény, a szeretet . . .

A toronyóra belebeszél a hangtalan éjszakába. Vékony Máté, a szegény falusi rektor figyelni kezdett s számálta az óra veréseit. Epen éjfél mult.

A gyertya lángja is haldoklott s az árnyak ott a falon is lassabb tánczot jártak. Mintha ők is nyugalomra intenek azt az önmagával küzködő, szegény felízgatott embert — s mintha beszélne is hozzá:

— Pihenj le, pihenj! Adj nyugalmat a kifáradt testnek, gyógyítsd meg összetört lelkedet. Jobb nem gondolkodni a világi hiúság felett. Ha szerencsétlen voltál, találj megnyugvást a hitben, bizzál remélve a jövőben. Kishitű vagy, ha megijeszt az élet. Nem szabad kétségbeesni!

S az árnyak csak libegtek, tánczoltak, integettek:

— Nyugodj meg! pihenj le!

Vékony Máté önfeledten nézte azokat az árnyakat. Arról gondolkozott, a mit azok beszélnek s tán megértette biztatásukat.

Betette az ablakot. Jó éjszakát kívánt ott abban a nagy házban ő neki s odatamolygott az ágya elé. Remegve gondolt a holnapi napra. Az fog az ő sorsa felett határozni.

Mért is vágyódik oly magasra, mely tán elérhetlen? Hát ha majd nem jut neki egy szánó mosolynál több? . . . Egy szánó mosoly — egy bolond falusi tanítónak!

A szomszéd szobában egy ökölnyi teremtés sivalkodik. S ez ártatlanak a nyöszörgésére egyszerre olyan nehéznek érzi a szívét, mintha csak súlyos követ tett volna rá valaki. Szegény kis poronty! az anyját keresi, a ki ott alszik a karsu körisfák alatt. Ezt a kis árva jószágot az már úgy sem fogja felemelni.

S a gyertya utolsó lobbant. Végső erőlködéssel még egyszer bevilágítja a szobát s Vékony Máté körültekint kicsinyke otthonában. Tekintete egy képre esik, mely a falon aranykeretben függ.

Ez a kép nem hagyja őt nyugodni. Ezt a képet látja ő szüntelen. Hallja is, a mint szemrehányó, bántó hangon mondja a fülébe:

— Ez volt-e hát szent esküvése? Igy viseled gondját az én árvámnak? . . . Oh hogy ilyen hamar el tudtál felejteni!

Odaveti magát fekhelyére, de az álom csak elkerüli. Ott a sötétben is az a felejthetetlen kép jön elébe, mely odaképzelteti vele a mosolygó ifjúkor emlékeit. Ifjuságát, melyben igazán örült, a mikor még igazán boldognak hitte magát. És emlékébe hozza a szép éveket is, miket a képezdében töltött nagyratörő, muló ábrándok közt . . . a mikor még aranyos fellegvárat épített a jövőről s hosszú — hosszú éjszakákon törte magát, csakhogy lelkiismeretes nevelője legyen a népnek. Csakhogy lehessen a nemzetnek hü nap-számosa.

Es lett is. Csakhogy igazi nap-számos.

A fellegvár összeomlott — az ábrándok szertefoszottak. Falura ment hogy oktassa a népet. Hogy hűséges tanítója legyen.

S mi lett a jutalom?

Nyomorúságos élet — hitvány megalkodás. Sokat követeltek tőle s olyan keveset adtak!

És Vékony Máté ezek után szomoruan elgondolkodott.

— Ennyit tud hát csak adni az önfeláldozás helyébe az a társadalom, mely a kebelében is csak szégyenelve türi? . . . Ez hát a sok munka bére? ez az elismerés? . . .

És az elismerés mégsem maradt el. Daruvárra hitták meg tanítónak. Itt jobban is megbecsülték azt, ki a népet vezeti.

De nem ez volt az ő legszebb kitüntetése. Beteljesedett régi óhaja; a legszebb, a legnemesebb leány cserélt vele szívet Daruváron. Akkor az egész falu csak róla beszélt.

— A tiszteletes ur angyali Esztikéje Vékony Máté tanító urnak ajándékozta a szívét. Milyen drága lélek! Nincs benne egy csepp büszkeség, hívságos nagyravagyás. Soha szerencsésebb embert, mint ez a daruvári tanító!

Miért tartott hát ez a boldogság oly rövid igeig? mért kellett az ő édes kis feleségét egy esztendő után sirba tenni? . . .

És hangosan felzokogott.

Még most is ott kísért előtte a halál, a megsemmisülés. Az elválás küzdelmes pillanata. Az a jelenet, a mikor az ő aranyos Esztikéje odahívatta őt a halálos ágyához s csak arra kérte, hogy ne felejtse el. Itt hagyja véré, a fiát. Itt hagyja ezt a csöndes házat, a virágos kertjét, az egész falut. Az egész világot. Azért, hogy ily szomorúságot hozott neki a hosszú boldogság helyett, gondoljon rá — az ő Esztikéjére, S jöjjön el majd hozzá a pihenő helyére, oda a szép körisfák közé. Sirva kérte. Talán félt a haláltól . . . hisz olyan fiatal volt még!

S mikor már beszélni sem tudott s a halállal vitt szívzaggató harcztot, akkor is azt integette, azt akarta mondani: gondolj rám — a boldogabb viszontlátásig.

S ez a szomorú kép nem engedi nyugodni. Ez kísért előtte szüntelen. Hallja is, a mint panaszos hangon a fülébe mondja:

— Oh, hogy ilyen hamar el tudtál felejteni!

Hát igazán elfelejtette-e? nincs-e meg szívében az ő drága emlékezete? És nem borul-e naponkint a felejthetetlen dombra, melyet szeretettel ápol, könnyeivel öntöz? . . . Azt esküdte-e neki ott az oltár előtt, hogy elzárja magát a világtól s mint remete, örökös vezeklésben, örökös emésztődésben fogja életét leélni? leélni azokat a boldogságra teremtett fiatal szép éveket? Kivánhatja-e ő ezt odafém? . . . akarhatja-e ezt? . . .

Vékony Máté merően bámult a sötétbe s azt a nehéz követ is mintha könnyebbnek érezte volna.

Engesztelő hangon beszélt a felesége szelleméhez:

— Menj, menj — ne kísérs! Pihenj békén a virágos sir alatt és ne átkozdál meg! Te nem irigyelheted, hogy én, a kit annyira szerettél, még egyszer boldog legyek. Mert holnap egy hajadon szerelmét fogom kérni, azért én téged nem tudlak elfelejteni. Imádkozdál, hogy ne kérjem hiába. Tegye derültté az én buba merült szívem, víditsa fel sötét hajlokom. Az ő nemes szíve majd mindig a tiédet juttatja eszembe. Jósága a te jóságodat. A lelkéből fakadt gyöngye kis ágra fog vigyázni és emberré neveli. Derék, becsületes emberré.

Kínos bizonytalanságban töltötte az egész éjjelt. Aggodalmas tőprengéssel, a kétségbeesés reménytelenségével küzdött.

— Mit szól majd a büszke földesur, ha az ő leányát meri hitvesül kérni? . . . Hitvesül egy szegény tanító, kinek csak a szíve gazdag szerelemtől? . . .

Odakint hajnal lett. Messze keleten bíborba öltözött a nap s mint kiskirály indult meg a magas boltíven. Szerelmes fecskék csacsogtak egymásnak az eresz alatt s örültek, hogy itt a szép piros hajnal. A fák levelén a harmatcsepp még ott reszketett.

Hogy megvirradt, egész más gondolatok foglalkoztatták. A sötét elszánás helyét a remény, az önbizalom foglalta el.

— Hát érdemetlen-e ő arra a drága kézre, arra a nemes szívre? mért száll szembe a sorssal s mi célja volt annak, hogy eddig daczolt az élet keserűségeivel? Igazság-e az, hogy ő neki a falak közt kell elhervadni? Elzárni a szívét, mert neki az Isten kincseket adott! Hagyjon ott mindent s csak a szerető szívét hozza el. A szerető szívét — és boldogok lesznek.

Megcsókolta azt az aranykeretű képet — az Esztikéjének a képét. Egy-két csepp odatolakodott a szemébe, de azért megerősítette magát, fekete ruhában, szinte ünnepies hangulatban lép ki a zölddel befutott kis ámbitusra, a hol egy halványképű lány egy siró kis fiút hoz eleibe. Az ő Ferikéjét.

Vékony Máté karjai közé kapja az apróságot s egy pillanatra egy egész mennyországot lát maga előtt. Mit bánja ő, ha két kis tömzsi marok pocskékká teszi is azt a kis rózsabimbót, melyet a gomblyukába tűzött! — csak annál szorosabban öleli magához.

Ez a gyereksírás minden reménysége. A jövőjére is csak ez vet derűt. Mégis csak érdemes élni.

Az a halványképű lány, a ki a Ferikét elibe hozta, szótalan áll a háttérben. Ő, meg az öreg anyja itt laknak a rektor ur parádés szobájában. Mióta Esztikére, az egyetlen barátnőjére rádobták a nehéz göröngyöt, ő lett a Ferikének második anyja, hűséges mindene. Nem önzésből, nem hiúságból. Oh, nagyon kevesen ismerik csak, hogy ez a lány milyen nemes, milyen boldogtalan. Nem is szép, nem is fiatal. A napsugaras tavasz már mögötte van s csak a mult emlékeiből él. Az irigyei sok hibáját ismerik s gunyval mosolyognak rá.

— Ugy kell neki! ha itthon vénült, csak magára vessen. Okuljatok a példáján, lányok!

Pedig nem volt rossz, nem volt válogatós. De édes Istenem, tehet-e róla, hogy ő csak egyet tudott szeretni — egyszer életében. Hogy megdobbant szerelmes szíve és égett sokáig-sokáig hasztalan. Annak az egynek a nevetését leste, csak annak az egynek a hangjára vigyázott — hiába. Álmaiban sokszor találkozott vele s akkor egészen a magáénak hitte. Odaálltak ketten az oltár elé s megittasulva az örömtől, ott pihent annak az erős embernek a mellén, a ki azt sugta neki:

— Édes feleségem!

Olyan szép volt ez még álomnak is! Egyszer aztán igazán megszólította. Megcsókolta a kezét és azt mondta neki:

— Ugy-e Őrszike, kegyed nem haragszik rám? Olyan jó volt hogy az én Esztikémet szerette s mindvégig hű barátok voltak. Ne hagyjon el bennünket ezután se. Ugy-e megteszi?

És olyan jóságos arcczal nézett a szemébe, hogy valami édes melegség futott keresztül a testén. Nem irigyelte egyiktől sem ezt a boldogságot. Csak akkor sirt sokat, mikor az Esztike koporsóját tették ki az ámbitus elé. Ott is csak az Esztike utolsó szavát ismételte magában.

— Megáld az Isten, ha a fiamat el nem hagyod. Vigyázz a véremre — édes! Az én elszakított üdvösségemre.

És azóta van legalább egy szent hivatása. Egy nagy kötelesség, mit hűséges odaadással teljesít.

... Majdnem megijed, a mint Vékony Máté odafordul hozzá:

— Sohsem fogom én ezt meghalálhatni — édes! Ez a kis sivalkodó jószág annyi gondot csinál kegyednek, hogy igazán sok. Jól teszi lelkem, ha egyszer csak igazán meg fog rám haragudni. . .

Bántódva riad fel a lány és egészen nekípirul.

— Én? — Hogy beszélhet így a tanító ur? miért jut ilyen az eszébe? Jutalmat várok én valakitől? Rossz legyen tán ehhez a kicsikéhez? . . .

— Nem, nem! de úgy gondolom, hogy ez a gyereksírás nem kegyednek való. Ez a kis poronty egész éjjel nyugtalanodik és kegyed dédelgeti, hogy boldogult édes anyja sem különben. Mivel érdemeltem én ennyi jószágot kegyedtől?

S a mint a szabadkozó lány kezét hirtelen megcsókolja, elhatározva ismétli:

— Ennyi feláldozást semmikép sem érdemelhetek Öntől. Nem, nem!

Zavartan, meghatva fordul el a lánytól s hirtelen elindul. Alig hallja azt a kedves hangot, mely félénken utána kiáltja:

— Tanító ur! a rózsája egészen összetépvé. Talán szakítanék másat. Egy piros bimbó nagyon illik arra a feketére. . .

Visszafordul s a kendőjét lobogtatja a kicsike felé.

— Nem megyek, csak az akácfasorig. Visszajövök aztán és feltűzzük a piros rózsabimbót. Addig csak jó ez így összetépvé. Pá! pá!

Jó hogy senki sem látja arczpirulását. Illik-e hazudni egy igaz embernek?

Es sietett tovább, mintha kergetné valaki. Többet vissza se fordult. Csak mikor a keresztuthoz ért, állt meg egy pillanatra.

— Menjen-e tovább, nem-e? Ott a

dombon az urasági kastély hívogatta. A szél a faluból idáig hozta a harang reszkető kongását. Mintha csak utána kiabálna és hívogatná vissza:

— Ne menj! ne menj!

Összetette a kezét és sirva mondta:

— Édes feleségem! te haló por, te eltemetett boldogság! imádkozzál értem . . . imádkozzál a boldogságomért!

Mintegy magát feddőleg zokogta:

— Szegény bolond szívem! Megver az Isten, ha az Őrszike elhagyod. Az Esztike se bocsáthat meg soha. Anyja lesz-e ez ennek az árvának? . . .

A virágos fák egy szintelen képpé olvadnak egymásba s csak a sötétülő levegőget látja maga előtt. Messziről egy visszhang verődik a fülehez s ez oly csodálatosan hasonlít a gyereksíráshoz. . .

Ilyen levertnek, ingatagnak még sohasem érezte magát. A multnak szomorú képei mind elébe jöttek.

Már azt is gondolta, hogy visszafordul. Elnyomja ezt az örült vágyat s majd az érzései is kihálnak lassankint. Aztán csak az ő emlékének fog élni. Az ő emlékének.

De az önérzete, az biztatta. Restellt a féluton megállni. A kétségbeesés nem illik az erős férfiúhoz.

Csak tovább, tovább! Fölemelt fővel sietett előre. S e nemes büszkeséggel igazán szép volt. Férfiasan szép. Az arca lángban égett s a szemei is olyan különös fényben ragyogtak. A 28 éves fiatal ember tiszteletet parancsoló férfiú lett.

A mint a hosszú akácfasoron végig haladt, az erdőből a kakuk szavát idáig hallotta. A mosolygó természet egészen kibékítette. Semmi se bántotta már a lelkiismeretét, csak jövődő boldogságára gondolt. Nem szabad elzárkózni a szerető szivektől. Elzárkózni ilyen fiatalon . . . ilyen fiatalon meghalni!

Észre sem vette, hogy már a kastélyhoz ért. Izgatottan, halálsápadtan ment fel a lépcsőkön — a földesur szobájáig. Megállt egy pillanatra, hogy lélekzetet vegyen.

Belépett.

Gárdonyi barátságosan fogott vele kezét.

— Minek köszönjem a szerencsét? tessék helyet foglalni.

És erővel leültette.

Vékony Máté iszonyu zavarba jött az egyenes kérdésre, alig tudott hebegni valamit. A lélekjelenlétét is elveszítette egészen. Reszketett a hangja, a mint beszélni kezdett.

— Egy kérésem lenne a nagyságos urhoz . . . egy igen nagy kérésem . . .

Félt tovább mondani. Hogy is adja elő, a mit ő kérni akar? — A földesur biztatón mosolygott.

— Csak egész bátran tessék nyilatkozni, Ha tehetségemben áll, nem fogom megtagadni.

S ez a biztatás a bátorságát még inkább elvette. Gondolatai összefolytak s a feje egy zürzavaros chaosz lett. Nem sok összefüggéssel beszélt, csak éppen, a hogy eszébe jutott, a mi nagyon a szívében fekiúdt.

— Csak arra kérem a nagyságos urat, hogy ne nevessem ki, hogy ne gyűlöljön meg. Sokat szenvedtem, nagyon sokat. Két esztendővel esztendővel ezelőtt temetem el a feleségemet s azóta nincs nálam szerencsétlenebb. A tudománynak akartam élni, egészen a hivatásomnak. De a fiatal szívét nem lehet eltemetni — és én még nagyon fiatal vagyok. Nagyságod még visszadhatsz az életnek. A nagyságos urtól kérem . . . a nagyságos ur leányát kérem én — hitvesül.

S elhallgatott. A nagy cifra faragványos óra ott ketyegett bus egyformasággal a falon. Az ősök arczképei mellett ősdi fegyverek. A régi butorok mintha csak az elmúlt „jó időköt“ óhajtának vissza. A nyomasztó, idegbántó csöndben jól esik, a mint behalatszik egy fiatal lánynak a gondtalan nevetése.

Vékony Máté fölkelte ülőhelyéből s reménykedve, félve lesté a feleletet. Alig tudott megállni a nagy felindulástól.

Az öreg Gárdonyi, az a büszke nagyságos ur pedig össze se ránczolta a homlokát, meg sem is haragudott. Nem is kaczagta ki. Odalépett hozzá s megveregette a vállait.

— Ön sokat ábrándozhatott fényről, boldogságról. Látja, én azért nem nevetem ki, de nem is utasítom el jóakaró tanácsom nélkül. Egy Gárdonyi Vilma sohasem lehetne egy szegény tanítónak a hitvese, bárha tudós feje, jószágos nemes szíve lenne. Nézze ez ősöket, kik rám tekintenek. Sirjokban is elátkoznának, ha meggyaláznám az ős Gárdonyi nevet. Nem tudnék nyugodtan leszállni a családi sirboltba. . . Aztán az a gyereksírás is nagy szerencsétlenség, talán a legnagyobb. A gondlattól is irtózom, hogy az én leányom azt a gyereksírást tűrje. De hiszen minék is bolygassuk? Ne legyen érzégsős, barátom, s akkor még boldog is lehet. . . Ez az én jóakaró tanácsom.

Vékony Máté érzéktelenül bámult a büszke földesurra, a kit sirjában is elátkoznának az ősei, ha csak egy tanítóhoz adná a leányát feleségül . . . s aki előtt a gyereksírás a legnagyobb szerencsétlenség. . .

Nem sirt, nem reszketett. Hisz erre el lehetett készülvé, ezt tudhatta előre.

— Köszönöm, hogy felvilágosított. A nagyságos ur bölcs tanácsa egészen kijózanított. Nagyon szépen köszönöm. A nagyságos urnak igaza van. Önmagunk feláldozása az eszményért s a szív, melyet egy kis körnek szentelünk, nem sokat érnek. A Gárdonyiak családjában

egy szegény tanító örökös gyalázat maradna . . . örökös gyalázat!

Hideg udvariassággal hajította meg magát és eltávozott. Lent a parkban egy rózsabimbót szakított magának s a kebelébe rejté.

A nap erősen letűzött. Apró hangyák czípeltek békességben valami konczot, s ő úgy elnézte ezeket az apró állatokat. A földi poszor egy nagy sárga virágon zsongott sokáig. Nyugat felől hives szél kerekedett s

Nem ment be a faluba, hanem lekerült a réteknek. Ott az árokparton sokáig elácsorgott s végre lehezeredett a fübe. Félt az emberektől. Itt fogja bevárni az estét s csak akkor megy haza.

fekete felhők borultak az égre. A vastag fátyol egyszerre mindent elsötétített. Sebes zuhogással megeredt az eső s Vékony Máté erőtelenül támolygott haza. Göröcsösen szorongatta keblében azt a festő rózsabimbót s ezer csókkal halmozta el.

— Minek tettél csuffá — miért tettél boldogtalanná, Istenem?

Csuron víz lett, mire beért a szobájába. A haját összetépte a vihar. Őrszike félve lesté az ajtóban, de nem merté kérdezni: hol járt ez itéletidőben?

— Mit vétettem ellened, hogy enyire sujtasz? Mért akarsz elpusztítani, miért ölsz meg — Isten?!

Síró zenét hall valahonét. Ah, ez a gyereksírás! Ez a gyereksírás tette boldogtalanná.

A temetőbe vitted az anyádat és most ideállsz az utamba. Azt akarod, hogy én is meghaljak, de nem fogok meghalni. Elpusztítalak, te féreg. . . Megöllek . . . meg!

Az a halványképű lány az öreganyjával visszafójtott lélekzettel lesi ezt a kínos vérgödést. S a mint Vékony Máté a bölcsőhöz rohan, a leányt megszállja egy rettenetes sejtelen.

Hirtelen kiragadja a kicsikét s magához öleli szoroson, mintha egy nagy veszedelemtől akarná megszabadítani.

Vékony Máté följjajdul kétségbeesetten:

— A fiamat . . . az én édes fiamat adjátok ide. . . Nem bántok senkit, csak a fiamat adjátok ide! Őrszikém, aranyos virágom, a fiamat . . . az én szép Ferikémét. . .

Azt sem tudja már, mit akar. Elsőtétül előtte a világ. A kezeivel kapkod a levegőbe s összerogy.

Sírva térdel elibe a lány, de azt a síró gyereket nem engedi senkinek. Az öreg asszony aggódalmasan nézte ezt a kínos vérgödést. Odaborult a feszület elé és könnyörgött:

— Ne hagyd el, Isten, ne hagyd el!

*

Sárgapiros levél zizegve hullt a földre s a fecskemadár is elbucsuzott, mire odafönn a kastélyban egészen elkészültek. Nem kis dolog az, mikor egy Gárdonyi Vilmát visznek az esküvőre. Senki sem emlékezik, hogy mikor volt Daruváron ekkora fényesség. Azt akarja a földesur, hogy ezt az ünnepséget mindenki megemlegesse.

Az elhagyott utakat virágokkal szórta tele s a kopaszodó fákat zászlókkal lobogózták fel. Fehérbe öltözött lányok álltak sorfalat s a mint a két kis toronyban elkezdtek a harangok zugni, komoly méltósággal indult el a násznép az urasági kastélyból.

Vékony Máté ott sétál az udvaron s hallja, a mint a hintók egymásután robognak el a ház előtt. Oda sem megy a kerítéshez, hogy nézze milyen szép 4 fehér lóval hozzák a mennyasszonyt az esküvőre.

Egy elhervadt rózsabimbóra bámul és csöndesen elmosolyodik. Eltapossa-e ezt az emléket? Fáj-e majd a szive utána — ő utána?

Milyen bolond a'om volt az és milyen szép! És milyen jó volt ebből kiábrándulni!

A letarolt kert felé tart, a hol Erzsike egy gyepplagról nézi, a mint ez a zajos nászsereg a templomba robbog.

Vékony Máté megáll előtte és ránéz hosszan, nyugalommal. Rég érlelődik már szívében egy kívánság s ettől a lidércnyomástól meg akar szabadulni.

— Mondanék valamit, Őrszike, ha meg nem haragszik!

A halványképű lány szemlesütve áll

MÁSODVIRÁGZÁS. Kaulbach festménye után.

Kinn vakító fénysugár cikázott a feketeségen keresztül s utána iszonyatosat dördült.

Vékony Máté nem látott semmit. Nem hallott semmit. Odaállt az ablakhoz és kibeszélt a bömbölő viharba.

Ijedten kap homlokához, mintha egy rettenetes gondolatot akarna kiverni a fejéből. Forróság bántja s a torka is egészen kiszáradt.

— Boldogtalanná tettél az életeddel . . . a sírásod tett csuffá, te poronty!

Páris hajdan.

Irta: Kemenczky Kálmán.

meg a férfi előtt s megengedi, hogy ez erősen, forrón megszorítja a kezét.

— Tudja, ezek a férfiak olyan eszelősek! És én azt gondoltam, hogy én még talán boldog is lehetnék . . . boldog valakivel . . .

Egészen közel vonja magához a lányt s egymásba olvad a forró lehelletük . . .

— Ha akarja, maradjunk együtt és ne váljunk el soha. Ha akarod, maradj velem és légy az én mindenem . . . az én kedves feleségem! Megmentetted a fiam életét — az életemet . . . Ápoltál hűséges szeretettel, te szent . . . te jó . . . te igaz . . . Szeretni foglak örökig, akarod-e?

A lány sirva borult rá s ölelték egymást hosszan, édesen . . .

A lábuk alatt busan zörgött az elszáradt falevél. Egy párjától elmaradt, szárnyaszegett madár ott sikongott a levegőben.

A kocsik robogása elhal a messze távolban. Semmit sem hallanak, csak annak a gyereknek a sírását, a ki ott sivalkodik benn a csipkefüggönyös szobában.

A fohász.

Báth Johannától.

Kis könyvéről ime föltekint Istenéhez!
Gyönyörű kép, igaz, benső áhitat ez!
Mint keret a képhez, fején sötét kendő,
Mért sovárog szíve, nem tudja más, csak ő.

Oltár zsámolyáról előtted térdelek,
Csak te tudod, Isten! Oly esdve mit kérek.
Tudod, hogy engemet mindenki elhagyott,
Könnyeim forrása immár kiapadott,
Könnytől ázott arczom rózsapírja veszve,
Elrabolta a sors, mostoha scrs keze.
Csak te tudod Isten, a mit én sem értek,
Hogy mért élek árván, oh! én szegény gyermek.
Még ő is elment már! Már ő is elhagyott,
Ki szívem szózatát érteni tanított.
Örökre tán csak nem mondott búcsút nekem?
Add vissza öt nekem! Oh halld meg kérésem!
Te látod szívemet, vágyaim te tudod,
A mint tetszik Uram! Legyen akaratom!

Mire bevégezve volt fohászzkodása.
Átszemelésnek lón az arca mása.
Szelid vonásain lemondás jele van,
Micsoda jel fénylik ott a magasságban?
Mit jelent ez égi fény? Földi boldogságot?
Vagy a más világon boldog találkozót?

Csak kis fészek . . .

Csak kis fészek a lakásom,
Bütor benne egy rakáson;
Sehol semmi fényüzése,
Nem cserélném mással mégse.

Csak kis fészek a lakásom,
De nagyobbra nem is vágyom;
Mellettem jó feleségem
Palotává teszi nekem.

Kicsi bizony a mi fészekünk,
Benne ketten alig férünk,
S mégis befér egy mennyország:
Benné lakik a boldogság.

Petrovics László

Páris, a szép, a ragyogó Páris, a kontinens emé legrendezettebb és egy-szersmind legrokonszenvesebb városa, a tizenötödik században is még, ugy külsőképen mint minden tekintetben, a „város“-nak legsiralmasabb képét mutatta.

Ambár Páris városa már abban az időben is igen népes volt, mert 280.000 lelket számlált, mindazonáltal az iszonyatos sár, a piszok és szeméthalmaz, mely az utcákat borította, valamint az azokon lézengő s különösen éjjelente zsákmány után leselkedő veszedelmes csavargók és utonállók roppant száma s emélfogva a közbiztonság hiánya miatt, szerfölött rossz hírben állott.

A mint manapság Páris a tisztaság, rend, fény és elegancia tekintetében a városok mintaképe: hajdanában éppen ugy a sár és szemét játszották benne a főszerepet, s emélték kiváló nevezetességre. Ez a sáros, piszkos tulajdonság szolgáltatott okot a római-aknak arra, hogy a város előbbi „Lutetia“ nevét a latin luseum szótól származtassék, mely sarat, piszkot jelent.

A város 1284-ben kapta az első utcaburkolatot, mely azonban éppen csak a középpontjára s ennek is csak egy kis részére szorított. Odáig a városnak ez a pontja is disznók eldorádója volt, a melyek falkákban csatongoltak ide s tova az utcákon, kedvtelten rőfögve, turva, hemperegve és fűrődve az időjárás szerint hol híg, hol sűrű pocolyákban. Valóságos disznótúrás volt a város középpontjának a talaja köröskörül, többé-kevésbé terjedelmes pocolya-tavak által megszagatva, melyek között nem egy, főleg esős idő jártán, olyan mély volt, hogy a kedélyes életű disznók pompásan uszálhattak benne.

Ezt a város kellőközepén folyó igazi disznómulatságot azonban egy szerencsétlen kázuus egy alkalommal kissé hosszabb időre megzavarta. 1231. okt. 2-án ugyanis Fülöp herczeggel az az eset történt, hogy lovaglása közben egy nekivadult disznó a lova lába közé futott. A ló lovagjával elbukott, még pedig olyan szerencsétlenül, hogy a herczeg másnap reggel a zuhanásban kapott súlyos belső sérülés következtében meghalt.

A disznóknak ezeken a régi mulatóhelyeken való tanyázását tehát e napságtól fogva betiltották. Ha a disznókra mint közvetlen sérelmes felekre bizak vala, bizonyára ebben is maradt volna a dolog, mivelhogy ők menten megadták magukat és unisouo csöndes rőfögéssel belenyugodtak a magas helyről jövő, rájuk nézve sérelmes határozat változhatlan voltában, lévén ők csak szenvedésre kárhoztatott afféle négy-

lábu állatok, a kiknek rőfögő panaszaiak ugy sem hatnának fel az illetékes fülekhez. Hanem az Antoninus-kolostor szerzetesei, a kikben mély részvét támadt a sérelmes felek eleresztett füleinek látásán, s a kik jól tudták, hogy azok nem értenek az apellátához: konokul ellene szegültek a tilalomnak. Azt hajtották, főérvül hozva fel, hogy tiszteletlenséget és emélfogva sérelmet látnak abban kegyuruk iránt, ha disznóitól megvonják a szabadságot.

Ennek a jámbor ellenszegülésnek és még jámborabb argumentáczióknak a vége az lett, hogy a tilalom visszavonatot és a sertések sütkérezhettek tovább az arany szabadság verőfényén. Ammit azonban mégis sikerült kivinni az erélyes hatóságnak, a mibe a szerzetesek is belenyugodtak, hogy a sertések egytől-egyig kolompot viseljenek a nyakukon.

Abban az időben csak a templomok és a király palotái valának kőből építve; a többi épület mind fából. A II. Fülöp Gusztáv király alatt rakott falak és földsánczok nem igen akadályozhatták a város növekedését. V. Károly uralkodása alatt († 1380.) az új építmények már a körfalakon kívül is felszaporodtak és pedig olyan nagy számmal, hogy belőlök nyolcz új városnegyedet alakíthattak volna. De a kényelem és a közlekedés biztossága a város belsejében éppen olyan hiányos maradt, mint előbb, jóllehet Páris már régóta a király állandó lakóhelye volt.

A tizenötödik században is még rémséges siralmas állapotok uralkodtak a francziák fővárosában általában, de különösen közbiztossági tekintetben.

A „Historial de Jongleur“-ben egy író 1424-ből az akkori állapotok következő képét rajzolja:

Az idegen a ki a kóbor lézengőktől, dologtalan naplopóktól és koldusoktól egész napon át zaklattatott, az éjszaka beálltával végre nyugalmat remél találhatni. Mind hasztalan! „Mert — ugymond — ezernyi-ezer kutya vonit Párisban, ugy, hogy azt hinné az ember, hogy valami erdőben van hajtó-vadászaton; ehhez járul a macskák éktelen nyávogása a házfedeleken, valamint a farkasok üvöltése, melyek éjjel a közeli mezőkön zsákmány után leselkedve tanyáznak, s hol egyenkint, hol csapattól belopózkodnak a városba is.

Azalatt valami szegény embernek kétségbeesett kiáltása hangzik, a kit utonálló gazemberek támadtak meg; míg csaknem egyidejüleg egyik szomszédos ház, tolvajok által felgyújtva, lángok martalékává lett. A poroszlók vezetője itt hívja össze a sötétségben szerte-széledt embereit; ugyancsak kiabál torkaszakadtából, mignem kiáltozását a torony harangjainak szava szárnyalja tul.

A harangszó elhallgat, a poroszlók elszélednek.

De ime, újra fölsap a láng a város más részén, és újra megszólalnak a harangok ércnyelvei és felhangzanak a poroszlók vezetőjének szavai s a lakosok rémkiáltásai.

Amott dörömböl egy szolga a sötét-ségben egy vendégfogadó bezárt kapuján, miután urával és egy hölgygyel, a kiket kísért, nagy fáradtsággal keresztülhatolt az utcák pocsolyáján. Sokáig dörömböltek és vártak, — mind hasztalan: a kapu csak nem nyílt meg utasaink előtt.

Már éppen készülöben voltak, hogy visszaforduljanak s a mindenható irtalmába ajánlva magukat, meghuzódjanak valamelyik templomnak a fedele alatt, midőn egyszerre csak valami fény csilant elő egyik utczából. Hat lóhátas ember, a kik az utczai őrség szolgálata-t teljesítik, fáklyákkal kezökben. Utasaink az őrséghez folyamodtak segítségért, elmondván ügyöket-bajukat neki.

Erre a csapat vezetője a vendégfogadó kapuját megdöngeti és stentori hangon elkiáltja magát: „Hé! pokol vendéglőse, hányszor hívatod még magadat, míg kaput nyitasz?” — Hangja ismerős lehetett odabenn a házban, mert tüstént kinyílt az olajos papírok egyike, melyek az ablaküvegek helyét pótolják s a vasrostély mögött előtűnt a vendéglős alakja. — „Mit parancsolnak nagyságtok?” kérdi remegő hangon a vendéglős. — „Az én parancsom az, — felel az örvezető — hogy ezeknek az idegeneknek rögtön szállást adj. Nem szégyenled magadat, őket éjszakának idején rablók és zsebtolvajok gonoszságának kitemni! Föl foglak jelenteni, te gonoszlelkű vendéglős, ugy is sok van már a rováson.” — „Bocsánat — mond dadogva a megremült vendéglős — nem roszakaratból történt, hogy a kaput nem nyitottam ki. Rémséges sok gazember lézeng, leselkedik odakünn szanaszét, sokkal több, mintsem hogy házamat ki memém tenni a veszedelemnek. A kapu kinyitása éjszakának idején kész veszedelem.” — „Ezek itt becsületes emberek, be kell bocsátanod őket.” — folytatá az örvezető, és a vendéglős most már nem is késedelmeskedék tovább. Csörömpölés és zörgés jelenté, hogy a sok lakat és vasrud, melyekkel a ház biztonságát őrzik, engedett. Az idegenek azután bejutottak a vendégfogadóba, melynek primitív berendezését az olvasó fantáziájára bizzuk.

Ilyen volt a francia főváros állapota hajdan, a vendégfogadóiban éjjel ilyen szeretetre méltó fogadtatásra talált a vendég.

E s d é s.

Ne ítélj el azért,
Ha folyton követlek;
Mert megbüvölt rabja
Lettem szépségednek.

Ne ítélj el azért,
Ha nézem termeted,
Mely mint gyenge szelío
Oly zajtalan lebeg.

Ne ítélj el azért,
Ha lesem ajakad,
Melyen a dálnál is
Édesebb szó fakad.

Ne ítélj el azért,
Ha szívem szerelme
Átölel lángolón
Hozzád esdekelve!

Ugyan ki szólhatja
Meg az égő napot:
Ha teljes fényében
A virágra ragyog!

Firnstall Károly.

A Stüssi fiai.

Irtá: Bársony István.

Visszhangzik az erdő.

Bent, valahol a sűrűben, hajt a kopó; éles diskantot vág ki a kölyök, mely baritonmal tartja a taktust a vén. Mesz-sziről egy kétségbeesett hang hívó rivalgása hallik: „tau! ide te kopó! ide tee!” — Vadászik valaki a pataki erdőben

A favágók összenéznek s nevetnek; egy suhancz utánozza a hívást, mint a szajkó: „tau ide te kopó!” . . . Az okosabbak esittitják: „megjárod, ha Stüssi beléd lö!” — Lassankint megünják egymást ijesztgetni a láthatlan mumussal, másról beszélnek, de még egyre hallik messziről a hívás: „tau, ide te hej!” . . .

Egy kis szürke ember bujja a hegyet, a völgyet; gördül le, gördül fel, mint egy viharhajszolta ördögszekér: nincs pihenése, egyre méregeti az erdőt keresztül-kasul, évek óta, évtizedek óta. Ha embert lát, elkerüli, neki legjobbjava a földnek, hogy futni lehet rajta; a nép csak úgy hívja, ahogy az urak csufolják: Stüssi vadász.

Stüssi megáll egy domtetőn, puskája a vállán; egy kicsit kifújja magát, addig is fülel a hajtásra. Még a szemével is hallgat, ugy követi a hajtás irányát, míg el nem fogy a csaholás, a bufogás, a vakogás, — elnyeli a völgy, az erdő, a sűrűség. Bizonyosan őz van a kutya előtt, az viszi, ragadja magával; az Isten tudja, mikor fordulnak vissza.

Kicsíhol, rágyujt, megy előre csendesen, maszatolva, bogarászva. Nem a vadászatért; a magányért s a csendért bolyong itt, a puska csak fűszer, a puská csak ürügy. Hetek telnek, míg valamit lö. azért csufolják az urak, azért nevetik a parasztok; azt hiszik, nem érti a dolgot. Az ostobák! . . . Különböben lehet, hogy nekik van igazuk.

Melegen süt a nap; Stüssi nekigombolkozik, hadd fujja a szél: nem árt az ezután, ha eddig nem ártott, huszonöt év óta.

Huszonöt év!

Ezek a fák mind cserjék voltak akkor, sok erdei tisztást befogott azóta a makkról nőtt fiatal fa, sok helyen meg kikopott, megkopaszodott az erdőség sűrű üstöke. Csak a csend volt akkor is olyan nagy, olyan édes, mint most.

Az Isten tudja, hol hajt a kopó; Stüssi megszomjazik, ráér lemenni a laposba, ott van közel a forrás, fel-séges tiszta viz az.

Tán ebédelni is lehetne itt?

A nap még nem mutat ugyan delet, de az órája. . . Ez az óra! — Akkor vette, amikor megházasodott; de hát minek is házasodott meg? Hogy az emberek kicsufolják? — Már a második év során kifogtak rajta: Milyen ember ez, akit még el se sirat majd senki, a kinek nincs kire keresnie? — mondták.

Nem volt gyereke, tudniillik.

Egy szarka-fészek feketéllett a lapos szélén hajlongó nyírfán, üres volt, a vén szarka rég kiköltötte a fiát, fel-nevelte, vitte. De az a fészek mégiscsak látott egyszer családi boldogságot. Stüssi nekikapja a puskáját s beledurrant nagy haragosan.

A pozdorja-galy szertesét hull; per-metezik az apró rözseforgács a fáról, a fészek romjait sóhajtva rázza le magáról a lomb, minden belefördül a kis tóba, mely a lapos alján gyűlt össze esővizből.

Most már hadd beszéljenek az emberek. De nem is beszélnek, ők is megunták a régi nótát; különben ide a vadonba ugy se hallik el semmi. Otthon, a felesége éppen olyanná vált azóta, mint egy jófajta ezetes uborka; savanyu, szinte csipős. Napestig szidja a kis kocsi, csak hadd szidja, annál nagyobb gyönyörűség az élet idekint.

Csitt! jön vissza a kutya. Tán fordult az őz, vagy csak a lövés csalja erre a szeleverdieket? Stüssi újra neki kapaszkodik a dombnak, hozzászoktak már a lábai, birja a melle is, csakhogy egy kicsit zihál tőle.

Hisz ez nem is hajtás, ez nem az igazi ütemes koncert, csakugy ugatnak a kopók, mint a rossz kuvaszok, mikor kergetnek valakit. Egyet iramodik s elibe fordul a völgy szájának, épp akkor ugrik be egy pár csavargó a gazosba, még a kutya se megy oda utánok.

De a tisztáson elhagytak valamit, azt az egyik kopó ugyancsak exekválja. Egy rozszant talyiga van ott, előtte egy leroskadt gebe, gödörbe hágott, kitorpte a lábát. A talyiga rongyokkal bélelt fenekén két csöpp gyermek, fel-felkaczagnak a kutyaugatásra s az ég felé nyújtják kezeckéiket.

Stüssi megtorpan, mint a vadkan, mikor meglepetés éri, lesüti a szemét, de a mint a két piczi felujjong, a csengő rakoncztalan angyalhang ugy

megesiklandozza, hogy ő is mosolyog rá.

Odapillant, odahajlik.

A két kis fogatlan ficzkónak sem kell egyéb, megmutogatja rózsaszínű inyét s csibeczombjával úgy megrugdos, úgy megeviczkél, hogy Stüssi ijedten kapkod feléjük:

— Ejnye, kis lurkója! Még kipotytyansz ebből a hintóból.

Vajjon miféle kis seregélyek ezek? Apjuknak, anyjuknak nyilván rossz a lelkiismeretök, tán együtt lesik most, hogy valaki felfedezte a csemetéiket; még utoljára tetszik nekik a gyámság, dajkaság, vissza se jönnek, ugys oda a gebe, az igazi vagyon.

Igaz! szegény gebe, azt agyon kéne löni, ne kinlódjék. Féltöltést ereszt a puskája csövébe, hogy nagyot ne szóljon, megijedne máskép a két gyermek. Azután nagynehezen kifejti a lovat a hámból, neki rugaszkodik a talyigának s az árnyékba tolja. Ugy megy vissza a beteg lóhoz, hogy kiszóltsa az árnyékvilágból.

A löporfüst megint kemény legénynyé teszi. De mit akarnak azok a bicskások? Csak nem hagyják a nyakán a kölykeket?

— Ide gyertek hej! itt a porontyotok! . . .

Csak a visszhang szól vissza valami érthetetlen hangot. No ez itt szép história lesz.

Hiába hallgatózik, nincs semmi nesz; csak a bokorban a rigó, meg az árnyékban a két kis emberke felelget egymásnak. A kopók mind megunták már a vadászatot, ott hűsölnek a talyiga mellett, őrzik szépen a csöppségeket.

Stüssi zavartan ballag vissza a lomb-sátor alá.

Süt a nap, folyvást melegen süt; a pillék tánczórája ez az idő, a kisvölgyi tisztásra gyűlnek tarka csoportban, ott még van nyíló virágja az őszi verőfénynek, van illat is, nekik való. A bozótból kinyílik a csalánmadár éles sikkantása, arra felsivalkodik ujjongva a két jószág.

Stüssi nézi őket szomoruan, gyöngédén.

— Ti apró imposztorok!

Tetszik neki, hogy azok úgy meggöcsélnek s nyomkodják kis öklüket a pofácskájokba.

— Tán éhesek vagytok, csókafiak?

Izgatottá válik erre a gondolatra, s tarisznyájából előkotorázza a kenyerét. Elég puha. Ni, hogy májszolja a kis krokodilusok!

Az aprószenetek hálásan röpködnek feléje; Stüssi megsimogatja, megcsipkedi őket, az egyik elkapja az ujját s a szájába viszi, szopogatja; a kis szürke ember azt hiszi, hogy a másik azért ühm-get, olyan vidáman, mert neki is czuczli kell, odakínálja hát annak is a kezét.

Csinos családi kép.

A vén ember örül, hogy úgy szeretik ezek a gyermekek s jóakaró gyámsalansággal takargatja őket.

Még megfázhatnátok.

A fázás csak hagyján, de az éhség. Ilyen czuczlival nem sokáig lehet biztosítani a békességet. Egyszerre csak mintha összebeszéltek volna, elkezd keseregni mindkét csöpp gyerek.

Stüssi megriad, kérleli őket, minden hiába most már.

— Enni! enni!

Nincs mit tenni, megragadja a rudat s örült elszántsággal kezdi vonszolni a talyigát maga után.

— Itt csak nem hagyhatom őket, förmed dühösen a bokrokra, mintha mentegetné magát.

A két gyermek szépen elszundit a rázásra, zörgésre; amint valamelyik szepegni kezd, Stüssi ujult erővel rugaszkodik neki: — Nono, ejnye, csicsija babája!

Végig az erdön, végig a völgyön, végig a mezőn, a madarak mindenütt dallal kísérik, a pillék mind odagyűlnek a kis talyiga fölé. Otthon összeesapja a kezét az asszony: — Ugyan kié ez a gyönyörű két gyermek?

— Vad fiuk, úgy fogtam, — felel neki Stüssi kitérőleg.

Van azóta kire keresnie.

Pusztai erdő . . .

Pusztai erdő bús magányán
Végig bolygok busan, árván;
Engem illet méla gyásza,
Ágáinak halk zögása.

Bolygok, bolygok az avarban,
Mindig zugóbb lesz a dallam
S könnyet szöktet a szemembe:
Ifjuságom jut eszembe.

Hejh, mikor még zsongott itten
S zöld levétől fénylett minden:
Mikor itt még szólt a madár!
Vége van már! Oda van már!

Ifjuságom zöld erdője —
Mi maradt még fenn belőle?
Szárak ágak, törött gallyak,
Szemtődörnek, ravatalnak . . .

Endrődi Sándor.

Gondolatok.

A női szív egy olyan rejtély, mely felett el-tünődni igen érdekes.

Ismerni mindenki szeretné. Félre ismerni bárki tudja. Azonban igen kevésre megy fel azoknak száma, kik egészen kiismer-ték, egészen megértették.

A szívnek utolsó dobbanásáig valami elérhetetlen után kell sóvárognia. Minden nem adatott meg senkinek!

Az élet csak pusztai álom, való csupán a sír.

Az érzelmek teugercében a barátság a keleti gyöngy.

Míg sirni tudsz, nem sorvaszt el a bánat s enyhül szíved fájdalma.

Emerlingné P. Matild.

É j j e l.

Pihen a táj. A sötét éj
Sűrű leplelt vonta reája.
Csendes minden. Nyugszik már a
Pásztor és a furulyája.

Amoda egy pásztortűz ég,
Veres lángja fel-fellobog,
Arra veszik az utjokat
A eltévedett vándorok.

Hogy hasonlít ez éji kép
Életemhez, én istenem!
Eltem az éj, én a vándor
S a láng te vagy, óh szerelem!

Révész Hugó.

Őszi dal.

Őszi szél száll a határon,
A bús határt búsan járom;
Lepereg a fa levele —
Mindkét szemem könnyel tele.

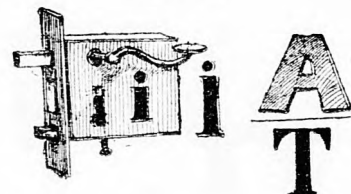
Szemeimnek könnyein át,
Fájó lelkem a múltba lát;
Mint a levél a faágtól,
Ugy estem el a babámtól.

Uj levele lesz a fának,
Ha majd tavasz — szellők járnak —
Mi sárgultan hullt a rögre,
Annak vége mindörökre . . .

Ma Pál.

Képtalány.

KOCCKA-REJTVÉNY.

Pongrácz Sándortól.

A	A	A	A	A
A	A	A	D	D
B	D	I	I	I
L	L	N	N	N
N	O	R	R	T

E kockában a betűk úgy helyezendők el, hogy felülről lefelé és balról jobbra olvasva következő öt szó értelmét adják:

1. Csillagászati fogalom. — 2. Ritka nőnév. — 3. Zsidó király. — 4. Az ó-korban híres volt. —

5. A zsebrakok egykori vára.

A múlt számban közölt talányok megfejtése:

A képtalány:

Zabla nélkül a ló sohasem lesz jó.

A Számrejtvény:

Maradj, maradj csak itthon én szívem.
Legboldogabban a szív itt pihen.